

AMENAJAREA GENERALĂ A SĂLILOR DE EXPUNERE (II)*

ARH. OCTAVIAN VIOREL CIUPITU

La amenajarea generală a sălilor de expunere trebuie avută mereu în vedere cerința ca obiectele să fie prezentate în cele mai bune condiții de examinare atât pentru publicul vizitator, cât și pentru cercetători. În acest scop este necesar să fie cunoscute și aplicate principiile ce stau la baza dimensionării sălilor de expunere.

Principii de dimensionare. Când se stabilesc dimensiunile, pentru amenajarea sălilor de expunere, trebuie să se țină seama de factorii ce influențează sau determină principalele rapoarte dimensionale. Prin stabilirea unuia dintre aceste principii ca determinant se poate obține caracterul muzeului respectiv.

Dimensionarea sălilor de expunere este condiționată de factori funcționali, ce decurg din necesitățile tehnologice ale existenței unui muzeu, și de factori estetici, ce contribuie la realizarea decorului, ambiantei și acțiunii psihice asupra vizitatorului.

a) *Cîmpul vizual normal al vizitatorului* este o dată fixă, obligatorie. Unghiul vizual normal al vizitatorului, pentru cercetarea obiectelor în muzeu, este de 45° în plan orizontal și de 26° în plan vertical (schețele 1 și 2). Aceste date sînt valabile pentru obiecte care necesită numai o cercetare de ansamblu, fără a fi nevoie să se analizeze minuțios detaliile (tablouri, lucrări artistice, obiecte de dimensiuni mari). Pentru analizarea detaliilor, unghiul vizual se poate micșora foarte mult.

De aceste condiții trebuie ținut seama atât la dimensionarea sălilor, cât și a vitrinelor ce adăpostesc obiectele etalate, pentru a permite depărtarea sau apropierea necesară de obiect. De exemplu, pentru tipărituri, distanța normală de privire este de 17 pînă la 34 cm, pentru bijuterii de 30 pînă la 70 cm, pentru statui este nevoie de o distanță de 3 m (fotografiile 1, 2, 3).

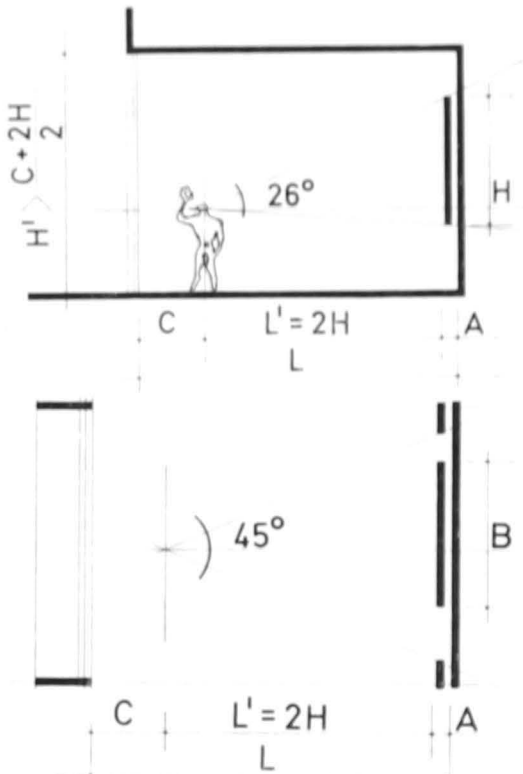
b) *Importanța curentului de circulație a publicului* determină, în consecință, gabaritele spa-

țiilor destinate circulației în muzeu și, în final, dimensionarea amenajării sălii de expunere. În măsura în care circulația publicului în muzeu este foarte importantă sau, din contră, muzeul va primi un număr mic de vizitatori dintr-o dată, dimensionarea sălii va fi mai generoasă sau mai modestă. Trebuie ținut seama de acest lucru în cazul acelor muzee de importanță județeană sau republicană la care vizitele colective (elevi, studenți, turiști, militari) sînt determinante (fotografia 3). De asemenea, săliile de expunere temporară care adăpostesc expuneri ocazionale de obiecte din depozitele muzeului sau obiecte din alte muzee sau colecții, și care au o frecvență de vizionare mai mare, datorită perioadei relativ scurte de vizionare, cer o dimensionare corespunzătoare a circulației.

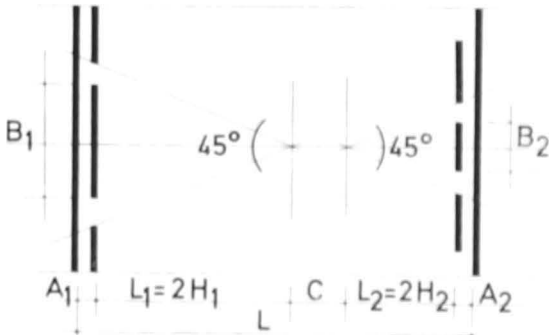
Lărgimea spațiului de circulație a publicului vizitator trebuie să fie astfel calculată încît să permită circulaerea nestînjinită a fluxurilor de oameni, considerînd necesar pentru un flux de circulație o lățime de 75 cm, mergînd pînă la un minim de 60 cm la muzeele cu garderobă obligatorie. Este necesar să se realizeze un minim de trei fluxuri de circulație continuă, care să permită în același timp o staționare și două treceri de vizitatori, fiecare pe culoarul său de deplasare. La dimensionarea spațiului de circulație se ține seama și de cerințele de evacuare în cazurile limită, știind că: timpul de evacuare este stabilit de normativele PCI pentru fiecare tip de clădire în parte; într-un minut se pot evacua 25 oameni, într-un flux de 60 cm lățime; cu aceste date putem stabili numărul de fluxuri necesare pentru evacuare, cunoscînd și numărul maxim de vizitatori în perioada de vîrf.

c) *Dimensionarea în vederea realizării unei priviri de ansamblu a obiectelor.* Pentru privirea de ansamblu a unui obiect, lățimea L a unei săli de expunere se determină în funcție de înălțimea obiectului H, de adîncimea obiectului A (socotită de la perete sau fundal pentru obiectele distribuite periferic și absolută pentru

* Prima parte a apărut în "Revista Muzeelor", nr. 5/1969, p. 416.

Schița 2. Unghiul vizual normal în plan orizontal - distribuția perinetală unilaterală.

Schița 3. Unghiul vizual normal în plan orizontal - distribuția perinetală bilaterală.

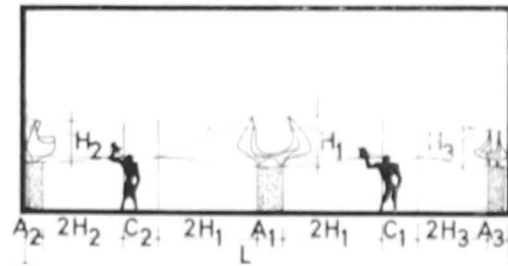

Foto 1 - Muzeul de istorie Cluj, secția de istorie modernă.

Foto 2 - Muzeul de arheologic Constanta.

Foto 3 - Muzeul de artă al R.S.R. - Galeria Națională.

Schița 4. Dimensionarea sălii cu distribuția

obiectele amplasate central) și de lățimea spațiului pentru circulația publicului vizitator C.

În funcție de aceste date putem determina lățimea L pentru sălile la care se face vizionarea obiectelor într-un unghi vizual orizontal de 45° după formulele:

– pentru sălile de expunere la care se folosește distribuția perimetrală a obiectelor unilateral (schița 2): $L = 2H + A + C$

– pentru sălile de expunere la care se folosește distribuția perimetrală a obiectelor bilateral (schița 3): $L = 2H_1 + 2H_2 + A_1 + A_2 + C$

– pentru sălile de expunere la care se folosește distribuția mixtă a obiectelor (schița 4): $L = 4H_1 + 2H_2 + 2H_3 + A_1 + A_2 + A_3 + C_1 + C_2$

– pentru sălile în care se expun obiecte a căror dimensiune B iese din unghiul vizual de

45°: $L = \frac{B_1 + B_2}{2} \cdot \text{tg } 67'30'' + A_1 + A_2 + C$

Rezultatele acestor calcule nu ne permit să aflăm decît ordinul de mărime al dimensiunilor, dacă la dimensionarea sălilor intervin și alți factori.

d) *Caracterul sălilor de expunere.* La dimensionarea sălilor de expunere trebuie să se țină seama de caracterul pe care trebuie să-l aibă sala respectivă. Pentru o sală de expunere monumentală, de mare importanță, merită a reliefa un moment istoric sau o anumită operă de artă, dimensionarea va fi mai generoasă (fotografia 4); pentru o sală de expunere intimă, în care funcțiunea principală este cercetarea minuțioasă a detaliilor, dimensionarea va fi redusă mergîndu-se către limita minimă de distanțe necesare vizionării (fotografia 5).

e) *Cerințe psihologice.* În majoritatea cazurilor, sălile de expunere ale unui muzeu se înlanțuiesc într-o anfiladă de spații a căror succesiune se impune să corespundă nevoilor psihologice de realizare a unei variații spațiale, care să evite monotonia și obosirea vizitatorilor. Realizînd o diferențiere ponderată a dimensiunilor sălilor de expunere, putem asigura o dinamică spațială care să favorizeze stimularea interesului vizitatorilor pentru cercetare.

Rapoartele dimensionale ale sălii de expunere acționează direct asupra psihicului vizitatorului. Proporțiile nefericite ale unei săli, impresia de apăsare, într-un spațiu cu plafonul foarte coborît, sau, dimpotrivă, impresia de rătăcire într-un spațiu cu dimensiuni orizontale și înălțimi exagerate sînt defavorabile unei bune vizionări. Sălile de expunere trebuie să fie primitoare, pentru ca vizitatorul să se simtă degajat, nu copleșit sau intimidat.

f) *Dimensiunile sălilor de expunere să fie făcute în corelație cu mărimea și natura obiectelor expuse.* Această cerință nu se referă la faptul că pen-

Foto 4 - Muzeul de istorie Cluj, secția de istorie modernă.

tru fiecare categorie de obiecte este cerută o anumită distanță de privire, ci la necesitatea ca să existe o armonie, un echilibru de scară între toate cele trei dimensiuni ale spațiului de expunere și mărimea concretă a obiectelor, cu întregul lor baraj de spiritualitate. Bijuterii amplasate în săli cu lumină de zi puternică și înălțimi mari sau elemente de arhitectură adăpostite în săli foarte mici și slab luminate sînt exemple negative în modul de considerare a exponatelor.

Principiile de dimensionare a sălilor de expunere sînt tot atîtea instrumente de lucru în vederea rezolvării concrete a temei propuse. Prin stabilirea unuia dintre ele ca fiind factorul determinant, se creează premisa personalizării muzeului în cauză, se pun bazele unei diferențieri specifice.

Foto 5 - Muzeul instrumentelor de înregistrat și redat sunete, Iași.

